

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права
Кафедра фінансового та податкового права

Затверджено

Науково-методичною радою ДПУ,

від « 10 » 01 2025 р. № 6

Голова НМР Іван ШЕМЕЛИНЕЦЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Правове регулювання фінансової безпеки»

для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня

заочної форми навчання

галузь знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного

кордону»

спеціальність 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і

видами діяльності)»

освітньо-професійна програма «Національна фінансова безпека»

статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Правове регулювання фінансової безпеки» складена на основі освітньо-професійної програми «Національна фінансова безпека» спеціальність 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)», затвердженій Вченою радою Університету 29.08.2024 року, протокол № 1.

Укладачі

Віктор БІЛОУС, д.ю.н., професор

Альона ГАРБІНСЬКА-РУДЕНКО, к.ю.н., доцент

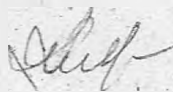
Гарант освітньо-професійної програми
«Національна фінансова безпека»

Олег БОДНАРЧУК, д.ю.н., професор

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою фінансового та податкового права, протокол від «18» грудня 2024 р. № 7.

Завідувач кафедри

Марина ГЛУХ, к.ю.н., професор

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту права: протокол від «08» січня 2025 р. № 7.

Голова вченої ради ІІІ права

Василь ТОПЧІЙ, д.ю.н., професор

Завідувач навчально-методичного
відділу

Ганна ГРИЦУК, доктор філософії

Регістраційний № _____

ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри фінансового та
податкового права
від _____ 202__ р. № _____

Лист оновлення та перезатвердження РПНД

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. ПЕРЕДМОВА	4
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2.1. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
2.2. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ	6
2.3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	16
5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	18
6. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	18
7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	22

1. ПЕРЕДМОВА

Фінансова безпека – це найважливіша складова економічної безпеки в умовах ринкової економіки, яка включає: – стан фінансів і фінансових інститутів, при якому забезпечується гарантований захист національних економічних інтересів; – гармонійний і соціально спрямований розвиток національної економіки, фінансової системи і всієї сукупності фінансових відносин і процесів у державі; – готовність і здатність фінансових інститутів створювати механізми реалізації та захисту інтересів розвитку національних фінансів; – підтримка соціально-політичної стабільності суспільства; – формування необхідного економічного потенціалу і фінансових умов для збереження цілісності та єдності фінансової системи навіть при найбільш несприятливих варіантах розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів і успішного протистояння внутрішнім і зовнішнім загрозам фінансової безпеки

Метою курсу є досконале опанування майбутніми фахівцями науково-методичних знань та аналітико-розрахункових і управлінських навичок в сфері забезпечення фінансової безпеки, її ролі та значення у економіці держави, досвіду забезпечення економічної та фінансової безпеки держави.

Завдання курсу полягає у вивченні основ національної, економічної, фінансової безпеки держави, сутності податкової безпеки, основ валютної та бюджетної безпеки, державного боргу та рівнів безпеки, інвестицій як джерела фінансової безпеки, фінансової безпеки банківської системи та фондового ринку, державних органів боротьби з фінансовими злочинами, зарубіжного досвіду забезпечення фінансової безпеки держави.

Об'єктом вивчення курсу є фінансова система та процеси, що відбивають різні аспекти фінансової безпеки України.

Предметом вивчення курсу є сукупність форм та методів виявлення та попередження загроз фінансовій діяльності фінансових установ країни, формування системи їх фінансової безпеки, моніторингу та оцінки її стану, заходів підтримання фінансової безпеки на рівні, що забезпечує фінансову стійкість та незалежність фінансових установ у процесі їх діяльності та України в цілому

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, метод проблемного викладу, робота в малих групах, методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи тощо), блоковий метод, метод проєктів, використання комп'ютерних технологій тощо.

Формами викладання навчальної дисципліни є лекційні, семінарські заняття, індивідуальна-консультаційна робота під керівництвом викладача та самостійна робота здобувачів, при виконанні якої здобувач має звертатись до роботи в мережі Internet, працювати з першоджерелами, виконувати різні види завдань, звертатись до самостереження та самоаналізу.

Організація поточного та підсумкового контролю знань: контроль роботи здобувача вищої освіти є необхідним компонентом навчального процесу, який має на меті визначення реального рівня професійної підготовки здобувача, а також надання необхідних рекомендацій, які будуть сприяти подальшому розвитку його творчої особистості. Об'єктами контролю є отримані здобувачами знання у процесі засвоєння матеріалу дисципліни на лекціях, семінарських заняттях, диспутах та під час виконання індивідуальних завдань. Логічним завершенням процесу контролю є процедура оцінювання отриманих здобувачем знань. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показник	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 5	Рік підготовки:	
Модулів - 2		1-й
Змістових модулів - 2	Семестр	
		2-й
	Лекції	
Загальна кількість годин – 150		6 год.
	Семінарські	
		4 год.
	Лабораторні	
	Самостійна робота	
		138 год.
	Індивід.-консультаційна робота: 2 год.	
	Форма семестрового контролю: екзамен	

2.1. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності	Результати
ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у галузі національної безпеки (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності). <i>Спеціальні</i> СК 1. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідних сферах національної безпеки. СК 4. Здатність аналізувати та прогнозувати розвиток безпекового середовища (глобальний, регіональний та національний аспекти) за окремими сферами забезпечення та видами діяльності СК 7. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі національної безпеки (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності) у широких та/або мультидисциплінарних контекстах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності. <i>Фахові</i> ФК1. Здатність аналізувати новітні теорії з питань стратегічного управління фінансовою безпекою. ФК3. Здатність до аналізу міжнародного механізму в частині забезпечення процедур розшуку та арешту активів, а також управління арештованим майном, що одержане незаконним шляхом.	РН3. Приймати обґрунтовані рішення з питань забезпечення національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності), у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог. РН9. Синтезувати спектр заходів та підходів, що можуть використовуватись для вирішення проблем, пов'язаних з викликами глобальній, європейській та регіональній безпеці РН10. Формувати елементи (складові) стратегії національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності). РН12. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки і є основою для прийняття ефективних рішень, проведення досліджень та критичного осмислення проблем у галузі національної безпеки. РН17. Організовувати заходи з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

2.2. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Перерезвизити дисципліни: «Державний розвиток в умовах загроз національній безпеці», «Теорія національної безпеки», «Державне управління у сфері національної безпеки».

Постреквизити вивчення дисципліни є: «Попередження та боротьба з корупцією у сфері фінансової безпеки» та «Стратегічне планування та впровадження інновацій у фінансовій безпеці».

2.3.СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Академічна група ПМНБЗ-24-1

№ п/п	ЗМІСТОВІ МОДУЛІ	Кількість годин					Всього
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	індивідуальна робота	Самостійна робота	
МОДУЛЬ 1							
ЗМ 1. Основні категорії фінансової безпеки (Теми. 1-3) = 1,8 зал.кредити							
1	Концептуальні та організаційні основи фінансової безпеки держави	2	2			17	21
2	Соціальна політика та проблеми забезпечення фінансової безпеки людини.					17	17
3	Бюджетна безпека: теоретичні основи та практика забезпечення					17	17
Всього по модулю		2	2			51	55
МОДУЛЬ 2							
ЗМ 2. Складові фінансової безпеки держави (Т. 4-8)= 3,2 зал.кредити							
4	Боргова безпека держави	2				17	19
5	Інвестиційна складова фінансової безпеки					17	17
6	Фінансова безпека банківської системи та банківської діяльності	2	2			18	22
7	Валютна безпека					17	17
8	Характеристика сучасного стану боротьби з фінансовими злочинами у контексті зміцнення фінансової безпеки держави				2	18	20
	Модульний контроль (за рахунок семінарського заняття - 40 хв.)						
Всього по модулю		4	2		2	87	95
Форма контролю – екзамен							
Разом годин з курсу		6	4		2	138	150

РЕЙТИНГ-ПЛАН

Заочна форма навчання

Години	Тема	Форма заняття та діяльності (лекція, семінар, практична робота, лабораторна робота, самостійна робота здобувача, контрольний захід, підсумкове тестування, індивідуальна робота)	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)
2	1. Концептуальні та організаційні основи фінансової безпеки держави	Лекція	РН3. Приймати обґрунтовані рішення з питань забезпечення національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності), у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.	0
2		Семінар		10
17		Самостійна робота	РН9. Синтезувати спектр заходів та підходів, що можуть використовуватись для вирішення проблем, пов'язаних з викликами глобальній, європейській та регіональній безпеці.	0
0	2. Соціальна політика та проблеми забезпечення фінансової безпеки людини	Лекція	РН10. Формувати елементи (складові) стратегії національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності).	0
0		Семінар		0
17		Самостійна робота		0
0	3. Бюджетна безпека: теоретичні основи та практика забезпечення	Лекція	РН12. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки і є основою для прийняття ефективних рішень, проведення досліджень та критичного осмислення проблем у галузі національної безпеки.	0
0		Семінар		0
17		Самостійна робота	РН17. Організовувати заходи з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.	0
55	Усього за модулем 1			10
2	4. Боргова безпека держави	Лекція	РН12. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки і є основою для прийняття ефективних рішень, проведення досліджень та критичного осмислення проблем у галузі національної безпеки.	0
0		Семінар		0
17		Самостійна робота	РН17. Організовувати заходи з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.	0
0	5. Інвестиційна складова фінансової безпеки	Лекція	РН3. Приймати обґрунтовані рішення з питань забезпечення національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності), у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.	0
0		Семінар		0
17		Самостійна робота	РН9. Синтезувати спектр заходів та підходів, що можуть використовуватись для вирішення проблем, пов'язаних з викликами глобальній, європейській та регіональній безпеці	0

2		Лекція		0
2	6.Фінансова безпека	Семінар		10
18	банківської системи та банківської діяльності	Самостійна робота		0
0		Лекція	РН10. Формувати елементи (складові) стратегії національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності).	0
2	7.Валютна безпека	Семінар		0
17		Самостійна робота		0
0	8.Характеристика сучасного стану боротьби з фінансовими злочинами у контексті зміцнення фінансової безпеки держави установами	Лекція	РН10. Формувати елементи (складові) стратегії національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності).	0
0		Семінар		0
18		Самостійна робота		0
2		Індивідуальна консультаційна робота		10
	Т. 1-8	Модульний контроль		15
	Т. 1-8	Комп'ютерне тестування		5
95	Усього за модулем 2			40
			Екзамен	50
150			Усього за курсом	100

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМ 1. Основні категорії фінансової безпеки

Тема 1. Концептуальні та організаційні основи фінансової безпеки держави

План лекційного заняття

1. Фінансова безпека: суть та місце в системі економічної безпеки
2. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави
3. Концепція, стратегія, політика і тактика забезпечення фінансової безпеки держави
4. Фінансова безпека держави в умовах глобалізації

План семінарського заняття

1. Фінансова безпека: суть та місце в системі економічної безпеки.
2. Організаційно-правові засади становлення та розвитку системи фінансової безпеки в Україні.
3. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.
4. Концепція, стратегія, політика і тактика забезпечення фінансової безпеки держави.
5. Ієрархічна декомпозиція фінансової безпеки та її функціональні елементи

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Організаційно-правові засади становлення та розвитку системи фінансової безпеки в Україні.
2. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.
3. Концепція, стратегія, політика і тактика забезпечення фінансової безпеки держави.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під фінансовою безпекою держави?
2. Чим стратегія фінансової безпеки відрізняється від тактики?
3. Які загрози фінансової безпеки держави можна пояснити процесами глобалізації?

Рекомендована література:

*основні [3; 6; 1; 8],
допоміжні [7; 8; 9],
інформаційні ресурси Інтернет [1-4; 7; 8]
міжнародні видання [5]*

Тема 2. Соціальна політика та проблеми забезпечення фінансової безпеки людини

План лекційного заняття

1. Державна соціальна політика в забезпеченні фінансової безпеки
2. Поняття про державні соціальні гарантії і соціальні стандарти
3. Соціальні індикатори фінансової безпеки людини
4. Загрози фінансовій безпеці людини, їх соціально-економічні наслідки для суспільства
5. Диференціація доходів, соціальна поляризація, маргіналізація суспільства та їх вплив на фінансову безпеку держави
6. Стратегія соціального розвитку та фінансова безпека людини

План семінарського заняття

1. Державна соціальна політика в забезпеченні фінансової безпеки.
2. Поняття про державні соціальні гарантії і соціальні стандарти.
3. Соціальні індикатори фінансової безпеки людини.
4. Загрози фінансовій безпеці людини, їх соціально-економічні наслідки для суспільства.
5. Диференціація доходів, соціальна поляризація, маргіналізація суспільства та їх вплив на фінансову безпеку держави.
6. Стратегія соціального розвитку та фінансова безпека людини.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Поняття про державні соціальні гарантії і соціальні стандарти.
2. Соціальні індикатори фінансової безпеки людини.
3. Загрози фінансовій безпеці людини, їх соціально-економічні наслідки для суспільства.
4. Диференціація доходів, соціальна поляризація, маргіналізація суспільства та їх вплив на фінансову безпеку держави.

Питання для самоконтролю

1. Як соціальна політика пов'язана з фінансовою безпекою держави?
2. Які індикатори можуть говорити про низький рівень фінансової безпеки людини?
3. У чому полягають такі соціальні явища як маргіналізація, люмпенізація, соціальна поляризація та як вони пов'язані з фінансовою безпекою держави?

Рекомендована література:

*основні [1; 6; 7; 9],
допоміжні [1; 8; 13; 11;],
інформаційні ресурси Інтернет [1-4; 10; 14]
міжнародні видання [4]*

Тема 3. Бюджетна безпека: теоретичні основи та практика забезпечення

План лекційного заняття

1. Бюджетна безпека як критерій ефективності бюджетної політики
2. Індикатори оцінки бюджетної безпеки держави
3. Класифікація основних загроз бюджетній безпеці держави
4. Прагматизм бюджетного дефіциту у контексті бюджетної безпеки держави: методи фінансування та способи подолання.

План семінарського заняття

1. Бюджетна безпека як критерій ефективності бюджетної політики.
2. Індикатори оцінки бюджетної безпеки держави (рівень перерозподілу ВВП через бюджет, структура доходів і видатків бюджету, рівень дефіциту бюджету, співвідношення у перерозподілі між державним і місцевими бюджетами).
3. Класифікація основних загроз бюджетній безпеці держави.
4. Прагматизм бюджетного дефіциту у контексті бюджетної безпеки держави: методи фінансування та способи подолання.
5. Проблеми забезпечення бюджетної безпеки держави.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Індикатори оцінки бюджетної безпеки держави (рівень перерозподілу ВВП через бюджет, структура доходів і видатків бюджету, рівень дефіциту бюджету, співвідношення у перерозподілі між державним і місцевими бюджетами).
2. Класифікація основних загроз бюджетній безпеці держави.
3. Прагматизм бюджетного дефіциту у контексті бюджетної безпеки держави: методи фінансування та способи подолання.

Питання для самоконтролю

1. Чому бюджетна безпека є одним з ключових елементів фінансової безпеки держави?
2. Як визначаються ризики бюджетної безпеки?
3. Чи шкодить бюджетний дефіцит фінансовій безпеці держави?

Рекомендована література:

основні [1-4; 5; 7],

*допоміжні [1-4; 7; 10;]
інформаційні ресурси Інтернет [1-5; 11;]
міжнародні видання [5]*

ЗМ 2. Складові фінансової безпеки держави

Тема 4. Боргова безпека держави

План лекційного заняття

1. Поняття боргової безпеки держави, критерії та система індикаторів її оцінки
2. Загрози боргової безпеки держави
3. Реструктуризація зовнішньої заборгованості у рамках Паризького клубу офіційних кредиторів та Лондонського клубу приватних кредиторів
4. Програми МВФ

План семінарського заняття

1. Поняття боргової безпеки держави, критерії та система індикаторів її оцінки.
2. Боргова безпека України: критерії оцінки та проблеми забезпечення.
3. Урегулювання світової кризи заборгованості: дефолти суверенних боржників та забезпечення фінансової безпеки держави.
4. Реструктуризація зовнішньої заборгованості у рамках Паризького клубу офіційних кредиторів та Лондонського клубу приватних кредиторів.
5. Стабілізаційні програми МВФ.
6. Пакети надзвичайних заходів і механізми „міжнародного кредитора останньої інстанції”.
- 7.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Боргова безпека України: критерії оцінки та проблеми забезпечення.
2. Урегулювання світової кризи заборгованості: дефолти суверенних боржників та забезпечення фінансової безпеки держави.
3. Реструктуризація зовнішньої заборгованості у рамках Паризького клубу офіційних кредиторів та Лондонського клубу приватних кредиторів.
4. Стабілізаційні програми МВФ.

Питання для самоконтролю

1. У яких нормативно-правових актах закріплено індикатори боргової безпеки держави?
2. Яким чином може відбуватися реструктуризація зовнішньої заборгованості держави?
3. Банкрутство держави це загроза чи спосіб захисту фінансової безпеки держави?

Рекомендована література:

*основні [1; 6; 7],
допоміжні [1-5; 7-9]
інформаційні ресурси Інтернет [1-4; 7; 8; 10]
міжнародні видання [5]*

Тема 5. Інвестиційна складова фінансової безпеки

План лекційного заняття

1. Сутність інвестиційної безпеки.
2. Формування системи інвестиційної безпеки держави та механізм її забезпечення.
3. Критерії та індикатори оцінки інвестиційної безпеки держави.
4. Інвестиційний клімат та інвестиційний рейтинг: вплив на інвестиційну безпеку держави.
5. Загрози інвестиційній безпеці держави; поняття інвестиційних ризиків та страхування інвестиційних ризиків.
6. Проблеми інвестиційної діяльності як складова фінансової безпеки держави.

План семінарського заняття

1. Сутність інвестиційної безпеки.
2. Формування системи інвестиційної безпеки держави та механізм її забезпечення.
3. Критерії та індикатори оцінки інвестиційної безпеки держави.
4. Інвестиційний клімат та інвестиційний рейтинг: вплив на інвестиційну безпеку держави.
5. Загрози інвестиційній безпеці держави та страхування інвестиційних ризиків.
6. Поняття інвестиційного ризику та страхування інвестиційних ризиків.
7. Інвестиційно-інноваційна стратегія розвитку України.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Формування системи інвестиційної безпеки держави та механізм її забезпечення.
2. Критерії та індикатори оцінки інвестиційної безпеки держави.
3. Інвестиційний клімат та інвестиційний рейтинг: вплив на інвестиційну безпеку держави.
4. Загрози інвестиційній безпеці держави та страхування інвестиційних ризиків.
5. Поняття інвестиційного ризику та страхування інвестиційних ризиків

Питання для самоконтролю

1. Яка роль інвестицій у фінансовій безпеці держави?
2. Якими нормативно-правовими актами забезпечено правове регулювання інвестиційної діяльності?
3. Чи мають зовнішні інвестори додаткові гарантії у порівнянні з національними?

Рекомендована література:

*основні [2-4; 7; 9],
допоміжні [1-4; 5; 7; 10;],
інформаційні ресурси Інтернет [1; 7; 8; 12-14]
міжнародні видання [1-4]*

Тема 6. Фінансова безпека банківської системи та банківської діяльності

План лекційного заняття

1. Безпека банківської системи як складова національної безпеки держави, її роль у формуванні фінансової та економічної політики держави
2. Сутність фінансової безпеки банківської системи України
3. Загрози банківській системі України
4. Індикатори та критерії забезпечення безпеки банківської діяльності
5. Банківська таємниця і її захист
6. Фінансова стратегія забезпечення банківської безпеки

План семінарського заняття

1. Банківська система як складова національної безпеки держави, її роль у формуванні фінансової та економічної політики держави.
2. Особливості забезпечення безпеки банківської системи України.
3. Політичні, економічні, соціальні фактори, що впливають на рівень фінансової безпеки банківської діяльності.
4. Систематизація загроз банківській системі України.
5. Індикатори фінансової безпеки банківської системи.
6. Індикатори та критерії забезпечення безпеки банківської діяльності.
7. Банківська таємниця і її захист.
8. Управління банківською діяльністю у контексті забезпечення фінансової безпеки.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Особливості забезпечення безпеки банківської системи України.
2. Політичні, економічні, соціальні фактори, що впливають на рівень фінансової безпеки банківської діяльності.
3. Систематизація загроз банківській системі України.
4. Індикатори фінансової безпеки банківської системи.
5. Індикатори та критерії забезпечення безпеки банківської діяльності.
6. Банківська таємниця і її захист.

Питання для самоконтролю

1. Що таке системо утворюючий банк?
2. Яка роль банків у забезпеченні економічного багатоманіття та забезпеченні економічних свобод громадян?
3. Чи загрожує міждержавний обмін податковою інформацією банківській таємниці?

Рекомендована література:

*основні [3; 6; 7; 8],
допоміжні [1-3; 7; 11;],
інформаційні ресурси Інтернет [3-6; 7; 8; 11]
міжнародні видання [5]*

Тема 7. Валютна безпека

План лекційного заняття

1. Валютна безпека як складова фінансової безпеки: суть, критерії та індикатори оцінки
2. Поняття про валютну безпеку держави, валютну безпеку суб'єктів господарювання і валютну безпеку громадян
3. Валютна стратегія
4. Об'єкти та суб'єкти валютної безпеки України
5. Поняття про загрози валютній безпеці держави, їх систематизація та класифікація

План семінарського заняття

1. Валютна безпека як складова фінансової безпеки: суть, критерії та індикатори оцінки.
2. Поняття про валютну безпеку держави, валютну безпеку суб'єктів господарювання і валютну безпеку громадян.
3. Стійкість і конвертованість національної валюти як невід'ємні складові фінансової безпеки держави, суб'єктів господарювання, громадян.
4. Валютне законодавство, обґрунтована валютна стратегія, ефективна валютна політика, функціональний валютний ринок у контексті забезпечення валютної безпеки держави.
5. Поняття про загрози валютній безпеці держави.
6. Систематизація та класифікація загроз валютній безпеці держави.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Поняття про валютну безпеку держави, валютну безпеку суб'єктів господарювання і валютну безпеку громадян.
2. Стійкість і конвертованість національної валюти як невід'ємні складові фінансової безпеки держави, суб'єктів господарювання, громадян.
3. Валютне законодавство, обґрунтована валютна стратегія, ефективна валютна політика, функціональний валютний ринок у контексті забезпечення валютної безпеки держави.

Питання для самоконтролю

1. Навіщо державі потрібна власна валюта?

2. Як впливає на фінансову безпеку держави зберігання коштів у іноземній валюті?
3. Які заходи може вживати НБУ для забезпечення валютної безпеки держави?

Рекомендована література:

основні [1-5; 7],
допоміжні [1-7; 11;],
інформаційні ресурси Інтернет [1-4; 7; 8]
міжнародні видання [5]

Тема 8. Характеристика сучасного стану боротьби з фінансовими злочинами у контексті зміцнення фінансової безпеки держави

План лекційного заняття

1. Поняття, особливості та види фінансових злочинів
2. Способи розслідування фінансових злочинів
3. Система органів фінансових розслідувань та їх повноваження.
4. Вплив декриміналізації національного законодавства на формування фінансової безпеки держави
5. Проблеми взаємодії суб'єктів фінансових розслідувань
6. Міжнародні стандарти правового забезпечення та співробітництво у сфері протидії фінансовим злочинам
7. Правові питання розв'язання сучасних проблем фінансової безпеки України

План семінарського заняття

1. Сучасний стан економічної безпеки держави.
2. Поняття фінансового злочину.
3. Система заходів щодо розслідування фінансових злочинів.
4. Загальна характеристика повноважень органів державної влади у сфері фінансових розслідувань.
5. Правове забезпечення діяльності оперативно-розшукових апаратів та слідчих підрозділів.
6. Вплив декриміналізації національного законодавства на формування фінансової безпеки держави.
7. Проблеми взаємодії суб'єктів фінансових розслідувань.
8. Міжнародні стандарти правового забезпечення та співробітництво у сфері протидії фінансовим злочинам.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Система заходів щодо розслідування фінансових злочинів.
2. Загальна характеристика повноважень органів державної влади у сфері фінансових розслідувань.
3. Правове забезпечення діяльності оперативно-розшукових апаратів та слідчих підрозділів.
4. Вплив декриміналізації національного законодавства на формування фінансової безпеки держави.
5. Проблеми взаємодії суб'єктів фінансових розслідувань.

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Реферування наукової статті пов'язаної з концептуальними та організаційними основами фінансової безпеки держави, опублікованої у фаховому виданні.

Питання для самоконтролю

1. Які види відповідальності передбачено за порушення у сфері фінансової безпеки держави?
2. Які злочини вважаються фінансовими в Україні?
3. Які органи наділені компетенцією розслідування злочинів у сфері фінансової безпеки

Рекомендована література:

основні [3; 6; 7;],

допоміжні [1-7; 16;],

інформаційні ресурси Інтернет [1-5; 8; 12-14]

міжнародні видання [1-5]

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, представлено в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

**Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях
(заочної форма навчання)**

Критерії оцінювання	Кількість балів
В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу	10-8
Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності	7-4
Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань	3-0

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE (максимально до 5 балів).

Виконання самостійної роботи, як правило, оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться письмово.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання (заочна форма навчання)
Теоретичні питання	10
Тестовий блок	5
Всього	15

Таблиця 4.3

Шкала оцінювання індивідуально-консультаційної роботи здобувачів вищої освіти

Кількість балів (денна/заочна)	Критерії оцінювання
10-8	Послідовність, логічність написання реферування наукової статті пов'язаної з концептуальними та організаційними основами фінансової безпеки держави, опублікованої у фаховому виданні, яке структурно об'єднано, проаналізовано та узагальнено висновками
7-4	Послідовність, логічність написання, але без презентації
0	Не зроблено індивідуальної роботи

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 100 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку (табл.4.4).

Таблиця 4.4

Відповідність підсумкової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	добре	
70-79	C	добре		
60-69	D	задовільно	задовільно	
50-59	E	достатньо		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу		

Результати складання екзамену оцінюються та вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти. Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або ін формальній освіті, проводиться з врахуванням індивідуальних потреб та можливостей здобувача освіти, за необхідності – з використанням дистанційних технологій комунікації.

Шкала та критерії перезарахування результатів навчання, здобутих в неформальній освіті здобувача (до 25% обсягу контактних годин дисципліни).

Кількість балів	Форма заняття та діяльності	Критерії оцінювання	Рекомендовані ресурси для здобуття результату
10	Індивідуальна робота	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату обсягом 30 годин (1 кредит ECTS)	Масові онлайн курси https://www.dpu.edu.ua/osvita/neformalnainformalna-osvita

		або більше	
10	Лабораторна робота, семінарське заняття, практичне заняття	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату за темою лабораторної роботи	Масові онлайн курси на платформі EdERA, Прометеус тощо. Онлайн курси мережевої академії Cisco (https://www.netacad.com/) тощо.
0		Відсутній результат або результат не відповідає тематиці дисципліни	

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання:

- екзамен;
- тести;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, есе, доповіді;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Форми поточного контролю:

- 1) підсумкова модульна контрольна робота;
- 2) письмові, усні опитування на семінарських заняттях;
- 3) есе, тези;
- 4) презентація;
- 5) огляд спеціальної літератури;
- 6) тестування за темами;
- 7) проведення круглих столів, участь у конференціях;
- 8) ділова гра.

В процесі поточного контролю здійснюється СРС над досліджуваним матеріалом: повнота виконання завдань, рівень засвоєння навчальних матеріалів та окремих розділів навчальної дисципліни, робота з додатковою літературою, вміння і навички презентацій, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи тощо.

Перелік питань до поточного контролю

1. Поняття боргової безпеки держави, критерії та система індикаторів її оцінки.
2. Боргова безпека України: критерії оцінки та проблеми забезпечення.
3. Урегулювання світової кризи заборгованості: дефолти суверенних боржників та забезпечення фінансової безпеки держави.
4. Реструктуризація зовнішньої заборгованості у рамках Паризького клубу офіційних кредиторів та Лондонського клубу приватних кредиторів.
5. Стабілізаційні програми МВФ.
6. Пакети надзвичайних заходів і механізми „міжнародного кредитора останньої інстанції”.
7. Сутність інвестиційної безпеки.
8. Формування системи інвестиційної безпеки держави та механізм її забезпечення.
9. Критерії та індикатори оцінки інвестиційної безпеки держави.
10. Інвестиційний клімат та інвестиційний рейтинг: вплив на інвестиційну безпеку держави.
11. Загрози інвестиційній безпеці держави та страхування інвестиційних ризиків.
12. Поняття інвестиційного ризику та страхування інвестиційних ризиків.
13. Інвестиційно-інноваційна стратегія розвитку України.
14. Банківська система як складова національної безпеки держави, її роль у формуванні фінансової та економічної політики держави.
15. Особливості забезпечення безпеки банківської системи України.
16. Політичні, економічні, соціальні фактори, що впливають на рівень фінансової безпеки банківської діяльності.
17. Систематизація загроз банківській системі України.
18. Індикатори фінансової безпеки банківської системи.
19. Індикатори та критерії забезпечення безпеки банківської діяльності.
20. Банківська таємниця і її захист.
21. Управління банківською діяльністю у контексті забезпечення фінансової безпеки.
22. Валютна безпека як складова фінансової безпеки: суть, критерії та індикатори оцінки.
23. Поняття про валютну безпеку держави, валютну безпеку суб’єктів господарювання і валютну безпеку громадян.
24. Стійкість і конвертованість національної валюти як невід’ємні складові фінансової безпеки держави, суб’єктів господарювання, громадян.
25. Валютне законодавство, обґрунтована валютна стратегія, ефективна валютна політика, функціональний валютний ринок у контексті забезпечення валютної безпеки держави.
26. Поняття про загрози валютній безпеці держави.
27. Систематизація та класифікація загроз валютній безпеці держави.
28. Сучасний стан економічної безпеки держави.
29. Поняття фінансового злочину.
30. Система заходів щодо розслідування фінансових злочинів.
31. Загальна характеристика повноважень органів державної влади у сфері фінансових розслідувань.
32. Правове забезпечення діяльності оперативно-розшукових апаратів та слідчих підрозділів.
33. Вплив декриміналізації національного законодавства на формування фінансової безпеки держави.
34. Проблеми взаємодії суб’єктів фінансових розслідувань
35. Міжнародні стандарти правового забезпечення та співробітництво у сфері протидії фінансовим злочинам.

Перелік питань до екзамену

1. Фінансова безпека: суть та місце в системі економічної безпеки.
2. Організаційно-правові засади становлення та розвитку системи фінансової безпеки в Україні.
3. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.
4. Концепція, стратегія, політика і тактика забезпечення фінансової безпеки держави.
5. Ієрархічна декомпозиція фінансової безпеки та її функціональні елементи.
6. Державна соціальна політика в забезпеченні фінансової безпеки.
7. Поняття про державні соціальні гарантії і соціальні стандарти.
8. Соціальні індикатори фінансової безпеки людини.
9. Загрози фінансовій безпеці людини, їх соціально-економічні наслідки для суспільства.
10. Диференціація доходів, соціальна поляризація, маргіналізація суспільства та їх вплив на фінансову безпеку держави.
11. Стратегія соціального розвитку та фінансова безпека людини.
12. Бюджетна безпека як критерій ефективності бюджетної політики.
13. Індикатори оцінки бюджетної безпеки держави (рівень перерозподілу ВВП через бюджет, структура доходів і видатків бюджету, рівень дефіциту бюджету, співвідношення у перерозподілі між державним і місцевими бюджетами).
14. Класифікація основних загроз бюджетній безпеці держави.
15. Прагматизм бюджетного дефіциту у контексті бюджетної безпеки держави: методи фінансування та способи подолання.
16. Проблеми забезпечення бюджетної безпеки держави.
17. Поняття боргової безпеки держави, критерії та система індикаторів її оцінки.
18. Боргова безпека України: критерії оцінки та проблеми забезпечення.
19. Урегулювання світової кризи заборгованості: дефолти суверенних боржників та забезпечення фінансової безпеки держави.
20. Реструктуризація зовнішньої заборгованості у рамках Паризького клубу офіційних кредиторів та Лондонського клубу приватних кредиторів.
21. Стабілізаційні програми МВФ.
22. Пакети надзвичайних заходів і механізми „міжнародного кредитора останньої інстанції”.
23. Сутність інвестиційної безпеки.
24. Формування системи інвестиційної безпеки держави та механізм її забезпечення.
25. Критерії та індикатори оцінки інвестиційної безпеки держави.
26. Інвестиційний клімат та інвестиційний рейтинг: вплив на інвестиційну безпеку держави.
27. Загрози інвестиційній безпеці держави та страхування інвестиційних ризиків.
28. Поняття інвестиційного ризику та страхування інвестиційних ризиків.
29. Інвестиційно-інноваційна стратегія розвитку України.
30. Банківська система як складова національної безпеки держави, її роль у формуванні фінансової та економічної політики держави.
31. Особливості забезпечення безпеки банківської системи України.
32. Політичні, економічні, соціальні фактори, що впливають на рівень фінансової безпеки банківської діяльності.
33. Систематизація загроз банківській системі України.
34. Індикатори фінансової безпеки банківської системи.
35. Індикатори та критерії забезпечення безпеки банківської діяльності.
36. Банківська таємниця і її захист.
37. Управління банківською діяльністю у контексті забезпечення фінансової безпеки.
38. Валютна безпека як складова фінансової безпеки: суть, критерії та індикатори оцінки.
39. Поняття про валютну безпеку держави, валютну безпеку суб'єктів господарювання і валютну безпеку громадян.

40. Стійкість і конвертованість національної валюти як невід'ємні складові фінансової безпеки держави, суб'єктів господарювання, громадян.
41. Валютне законодавство, обґрунтована валютна стратегія, ефективна валютна політика, функціональний валютний ринок у контексті забезпечення валютної безпеки держави.
42. Поняття про загрози валютній безпеці держави.
43. Систематизація та класифікація загроз валютній безпеці держави.
44. Сучасний стан економічної безпеки держави.
45. Поняття фінансового злочину.
46. Система заходів щодо розслідування фінансових злочинів.
47. Загальна характеристика повноважень органів державної влади у сфері фінансових розслідувань.
48. Правове забезпечення діяльності оперативно-розшукових апаратів та слідчих підрозділів.
49. Вплив декриміналізації національного законодавства на формування фінансової безпеки держави.
50. Проблеми взаємодії суб'єктів фінансових розслідувань.
51. Міжнародні стандарти правового забезпечення та співробітництво у сфері протидії фінансовим злочинам.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави: навч. посібник. Львів, 2020. 356 с.
2. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.
3. Про Національну стратегію у сфері прав людини: Указ Президента України від 24.03.2021 р. №119/2021. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#-Text>.
4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
5. Бюджетно-податкова безпека: навчальний посібник / за ред. Г. В. Миськів. Львів: ЛьвДУВС, 2021. 276 с
6. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text.5>.
7. Податковий кодекс України: Закон України від 01.12.2010 р. № 2755-VI. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv#n2375.7>.
8. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/794-18>.
9. Правове забезпечення фінансової безпеки України: монографія / Білоус В.Т., Бригінець О.О., Драган О.В., Касьяненко Л.М. та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 428 с.

Допоміжна:

1. Альван А. Наукові підходи до системи понять «національна безпека» : міжнародно-правовий аспект. *Аспекти публічного управління*. 2020. №7 (12), 70–77. URL : <https://doi.org/10.15421/151966>
2. Башкатова В. В. Правова політика у сфері запобігання і протидії корупції в Україні. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. 2020. № 1 (1). С. 118–122.
3. Білий В. І., Михальчук В. М. Основні напрями забезпечення національної безпеки держави. *Інвестиції : практика та досвід*. 2021. № 17. С. 92–98.
4. Гаврильців М. Т. Інформаційна безпека держави у системі національної безпеки України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 200–203. URL : <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/2927> (дата звернення : 16.04.2024).
5. Горулько В. В. Роль і місце інформаційної безпеки в загальній системі національної безпеки держави. *Вісник Харківського національного В. Н. Каразіна*. Серія «Право». 2022. Вип. 34. С. 103–108.
6. Ключко А. М., Неклонський І. М., Коханенко В. Б. Національна безпека: поняття, сутність, характеристика. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. 2020. № 2. (13). С. 57–66.
7. Мельниченко Б., Фігель Н. Основні підходи до розуміння поняття «національна безпека». *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2021. № 2 (30). С. 68–72.
8. Мельниченко Б. Б. Організаційно-правові засади функціонування системи забезпечення національної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 301–304. URL : http://lsej.org.ua/12_2022/70.pdf
9. Павленко В. П. Щодо визначення поняття «безпека держави» : проблеми теорії та практики у сучасних умовах війни. *Нове українське право*. 2022. Вип. 3. С. 103–110.
10. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підручник ; за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.
11. Ситник Г. П. Основи теорії управління у сфері національної безпеки : курс лекцій. Київ : «ТОВ САК Лтд», 2023. 178 с.

Інформаційні ресурси Інтернет:

1. Офіційне інтернет-представництво Президента URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua/>
3. Офіційний веб-сайт Вищого господарського суду України URL: https://court.gov.ua/vgsu_csz/
4. Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України URL: <http://minagro.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України URL: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>
6. Офіційний веб-сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України URL: <http://www.menr.gov.ua/>
7. Офіційний портал Міністерства економіки України URL: <http://www.me.gov.ua/>
8. Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України URL: <http://mfa.gov.ua/ua>
9. Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України URL: <http://www.mil.gov.ua/>
10. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
11. Офіційний веб-сайт Державної прикордонної служби України URL: <http://dpsu.gov.ua/ua/>
12. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України URL: <https://tax.gov.ua/>
13. Офіційний веб-сайт Всесвітньої митної організації URL: <http://www.wcoomd.org>
14. Офіційний веб-сайт Вищого адміністративного суду України URL: <http://www.vasu.gov.ua>

Міжнародні видання:

1. Global Peace Index 2024. URL: https://globalexchange.org/a-growing-movement-for-peace-across-the-border/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwjY64BhCaARIsAIfc7YbnluRkf8tBjWPB-7fuM6pytFRO3RYJGnQE8iGZH7yoNBDtwCm561AaAl0nEALw_wcB
2. Глобальний індекс тероризму 2023 р. URL: <https://finap.com.ua/gti-globalnyj-indeks-teroryzmu-2023/>
3. Economic freedom index. URL.: <https://www.heritage.org/index/>
4. National Security Strategy. URL: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2023national_security_strategy.pdf.
5. Nadežda Semjonova. View More Financial Security in the Baltic States: Comparison with Selected EU Countries. Economics and Business. <https://doi.org/10.1515/eb-2022-0026>